

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Кафедра психології, соціології та педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ

Назва освітньо-професійної програми	Правоохоронна діяльність (поліцейські)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	26 Цивільна безпека
Спеціальність	262 Правоохоронна діяльність
Вид навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання	другий (денна)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
протокол від 19.08.2024 № 15

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної
поліції Національної поліції України
протокол від 14.08.2024 № 11

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Правоохоронна діяльність (поліцейські)»

_____ Віталій ПОКАЙЧУК

Розглянуто на засіданні кафедри психології, соціології та педагогіки факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України, протокол від 12.08.2024 № 22

Соціологія. Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 2024 рік. 23 с.

РОЗРОБНИК:

Доцент кафедри психології, соціології та педагогіки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, кандидат соціологічних наук, доцент Комих Наталія Григорівна.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Доцент кафедри історії та політичної теорії НТУ «Дніпровська політехніка», кандидат соціологічних наук, доцент Колісник Лариса Олексіївна;

2. Доцент кафедри політології, соціології та публічного управління Дніпровського національного університету ім. О. Гончара, кандидат соціологічних наук, доцент Гудзенко Олеся Зиновіївна.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**
(додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	
Загальна кількість годин	90	
Рік підготовки	2	
Семестр	3	
Лекції	16	
Семінарські	24	
Практичні	-	
Самостійна та індивід.роб.	50	
Курсова робота	-	
Підсумковий семестровий контроль	залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» є: формування у здобувачів вищої освіти науково-обґрунтованих уявлень про суспільство, його соціальну структуру, сутність і зміст складних соціологічних явищ та процесів, що відбуваються у сучасному суспільстві.

Загальноосвітня мета:

надання здобувачам та здобувачкам вищої освіти комплексних знань і практичних навичок в галузі соціології; окреслення потенціалу, ресурсів та специфіки використання сучасних знань у різних сферах суспільства.

Виховна мета:

сформувати у здобувачів і здобувачок вищої освіти уявлення про комплекс організаційних, методичних, просвітницьких, практичних заходів, спрямованих на розуміння організації та функціонування суспільства.

Розвивальна мета: сприяння розвитку у майбутніх юристів здатності розуміти новітні наукові та методичні досягнення у сфері соціології

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- основні поняття, що формують сучасну термінологію науки соціології;
- історію соціології;
- коло проблем, досліджуваних в рамках предмета соціології як науки;
- предмет, структуру, функції, принципи, методи, основні категорії та закони соціології як науки;
- сучасний стан та перспективи розвитку соціологічних галузей;
- сучасні уявлення про суспільство, його соціальну структуру;

- характеристику основних соціальних інститутів та соціальних організацій;
- сутність, зміст і предмет соціології політики;
- джерела виникнення соціальних конфліктів та способи їх запобігання і вирішення;
- особливості проведення соціологічних досліджень.

вміти:

- оцінювати і прогнозувати соціальні події та явища;
- аналізувати і порівнювати вітчизняні та зарубіжні соціологічні теорії;
- розвивати кругозір у галузі міжнародного життя та соціальних процесів;
- орієнтуватися у масштабних деструктивних соціальних процесах, властивих сучасному суспільству;
- оволодіти необхідними прийомами проведення соціологічних досліджень;
- захищати інтереси особи, суспільства, держави, виконувати конституційні обов'язки, дотримуватися норм законодавства та вимагати цього від інших осіб.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6 – Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК10 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності:

СК4 – Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

Пререквізити: («Логіка», «Історія держави і права», «Теорія держави і права», Юридична деонтологія).

Постреквізити: («Кримінологія», «Поліцейська діяльність», «Запобігання та протидія домашньому насильству»).

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати такі **результати навчання:**

ПРН3 – Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

ПРН6 – Розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності.

ПРН8 – Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Предмет, об'єкт, методи та функції соціології.

Поняття соціології, її предмет та об'єкт. Структура соціологічної науки. Методологічні основи соціології. Структура соціологічного знання. Теоретична та прикладна соціологія. Теоретична і практична цінність соціології. Історія розвитку соціології у країнах Західної Європи та США. Історія становлення та розвитку соціологічної думки в Україні. Функції соціології, її завдання у вирішенні проблем реформування суспільства. Галузеві соціології, предмет їх вивчення. Закони та категорії соціології. Співвідношення понять «соціальне» і «суспільне». Поняття «соціальні зв'язки», «соціальні спільності», «соціальні явища», «соціальні процеси», «соціальні відносини». Місце соціологія в системі суспільних і гуманітарних наук. Співвідношення соціології з філософією, кримінологією, економікою, наукою управління. Система соціології як навчальної дисципліни.

ТЕМА 2. Соціологія особистості.

Сутність понять «людина», «індивід», «особистість». Людина та суспільство. Соціальна природа людини. Соціальна структура особистості. Структурні елементи особистості: фізіолого-біологічний, психологічний та соціологічний. Типи особистості. Соціальна складова особистості (цінності, ціннісні орієнтації, потреби, інтереси, норми поведінки та спілкування, установки, мотиви діяльності). Рівні інтеграції індивіда в суспільство: соціально-економічний, функціональний, нормативний і міжособовий. Соціалізація: сутність, поняття, механізми. Фази соціалізації: соціальна адаптація та інтеріоризація. Первинна та вторинна соціалізація. Конкретно-історичний характер соціалізації. Виховання як складова соціалізації. Теорії соціалізації. Соціальна активність як особлива якісна характеристика особистості. Особа та група. Самосвідомість, соціальний статус, система

соціальних ролей. Людина в системі суспільних відносин і проблеми їх раціональної організації. Потреби, їх роль у життєдіяльності людини. Види потреб. Інтереси, їх види. Мотивація як чинник саморегуляції поведінки, види мотивації. Функціональна спрямованість мотивів. Роль стимулів у формуванні мотивації. Основні теорії особистості. Теорія статусу та ролі поведінки. Парсонс про систему координат діяльності.

ТЕМА 3. Соціологія девіантної поведінки.

Сутність соціальної девіації. Девіантна поведінка та її види. Девіант. Соціологічні теорії девіантної поведінки. Соціальна норма і відхилення від неї. Соціальні норми поведінки у різних соціальних категоріях і групах. Типологія відхилень. Ознаки соціальних відхилень. Соціальний контроль. Види девіантної поведінки підлітків: адитивна, психопатична, деліквентна. Соціологічні теорії злочинності як девіантної поведінки. Функції і зміст соціального контролю. Злочинність як соціальне явище. Соціальні характеристики злочинної поведінки. Теорії походження та причини злочинності. Контркультура (субкультура) злочинного світу та її види. Чинники розповсюдження кримінальної субкультури в українському суспільстві. Причини та чинники розповсюдження девіації. Приклади позитивної девіації. Профілактика девіантної поведінки.

ТЕМА 4. Суспільство як цілісна система.

Соціологічні уявлення про суспільство. Закони розвитку суспільства. Суспільство як система. Визначення суспільства. Основні ознаки суспільства.

Основні концепції виникнення суспільства Співвідношення понять «суспільство», «держава», «громадянське суспільство». Основні методологічні підходи до розгляду суспільства. Індустріальне та постіндустріальне суспільство. Сучасний світ: постіндустріальне (інформаційне) суспільство. Глобальні проблеми сучасного суспільного розвитку.

ТЕМА 5. Соціальна структура суспільства.

Структурні елементи суспільної системи. Соціальні підсистеми, їх елементи та взаємодія. Соціальна структура як предмет соціологічної теорії. Типи соціальної структури. Статусно-рольова структура суспільства і груп. Види приватних соціальних структур (етнодемографічна, соціально-територіальна, організаційно-управлінська, професійно-посадова, соціально-трудова, сімейно-побутова, політична). Соціальна стратифікація та мобільність, її типи (соціальна, політична, економічна, професійна). Механізми стратифікації. Сучасні тенденції соціальної стратифікації та соціальної нерівності. Поняття соціальної спільності, соціальної організації, соціального інституту, їх типи, функції. Соціальні групи та їх типи. Етнічні спільності як найдавніші форми соціальних груп. Основні функції сучасної сім'ї. Типові норми традиційної та сучасної сім'ї. Касты, класи, соціальні стани й верстви. Соціальна нерівність. Соціальні еліти. Натопт, маси, публіка. Проблеми

соціального партнерства. Соціальні зв'язки, відносини, процеси. Класифікація процесів. Сучасні соціологічні концепції, теорія конфліктів, структурний функціоналізм.

ТЕМА 6. Соціальні організації та соціальні інститути.

Сутність соціального інституту. Основні соціальні інститути у сучасному суспільстві. Процес деінституалізації. Функції та дисфункції соціального інституту. Види соціальних інститутів. Основні структурні елементи соціального інституту. Поняття та основні риси соціальної організації. Основні параметри соціологічного змісту поняття організація. Основні підходи до аналізу організації. Критерії класифікації організацій. Бюрократія як модель організації. Адхократія. Основні риси професійної бюрократії. Базові характеристики бюрократичної організації за М. Вебером. Демократична організація та її основні характеристики. Співвідношення понять соціальний інститут та соціальна організація.

ТЕМА 7. Соціологія політики.

Соціально-політична сфера суспільства, система політичних відносин. Поняття і категорії соціології політики. Предмет соціології політики. Основні складові соціології політики. Політика. Політичні інститути. Політична культура. Мотиви соціально-політичної поведінки. Держава. Влада. Демократія, демократичні інститути. Соціальні конфлікти. Теорія соціальних катастроф. Соціально-політична криза. Політична структура суспільства. Феномен бюрократії. Поняття громадської думки, її відмінність від оціночного судження, настрою. Об'єкт, суб'єкт, функції громадської думки. Громадська думка як фактор удосконалення керування суспільством. Формування й функціонування громадської думки. Специфіка соціологічного аналізу громадської думки. Методи вивчення громадської думки. Соціологічні дослідження громадської думки різних соціальних груп. Соціологічні дослідження політичних процесів в Україні.

ТЕМА 8. Конфлікт як форма суспільних відносин.

Основні теорії соціальної взаємодії. Соціальні відносини та соціальні конфлікти. Сутність та особливості соціальних змін у суспільстві. Позитивні та негативні аспекти глобалізаційних процесів. Особливості аналізу конфліктів у соціології. Поняття «соціальний конфлікт» та «юридичний конфлікт». Співвідношення понять «конфлікт», «конфліктна ситуація» та «інцидент». Внутрішня структура і складові юридичного конфлікту. Критерії класифікації конфліктів та їх основні види. Позитивні та негативні функції конфліктів. Типологія конфліктів. Кримінальний конфлікт: елементи, фактори виникнення, стадії. Основні об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення конфлікту. Латентна та відкрита стадія конфлікту. Фази конфлікту. Шляхи завершення і засоби вирішення конфліктів. Вплив права на причини, розвиток, результати,

наслідки конфлікту. Стили поведінки в конфлікті за К. Томасом та Р. Кілменном.

Особливості розв'язання, попередження та профілактики конфліктів. Особливості застосування альтернативних методів розв'язання конфліктів.

ТЕМА 9. Соціологічні дослідження.

Поняття соціологічного дослідження та його різновиди. Основні етапи та процедури соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження. Методологічний розділ програми. Формування проблеми, визначення мети дослідження. Визначення предмета та об'єкта дослідження. Формування гіпотез у соціологічному дослідженні. Види гіпотез, їх роль. Загальна характеристика й класифікація методів збирання первинної соціологічної інформації. Аналіз документів як джерела інформації, його місце серед інших методів збирання інформації. Поняття документів у соціології. Види документів, їх класифікація. Основні правила вибору документних джерел. Співвідношення якісного й кількісного аналізу документів. Методи аналізу документів.

Якісний аналіз: особливості й порядок проведення. Кількісний аналіз: одиниці аналізу й одиниці розрахунку. Спостереження в соціології, його загальна характеристика і місце серед інших методів збирання первинної соціологічної інформації. Види спостереження, їх переваги й недоліки. Особливості використання різних видів спостереження. Визначення предмета, об'єкта, ситуації, ознак та одиниць спостереження. Соціальний експеримент, його призначення. Різновиди соціального експерименту. Соціологічний експеримент, його спрямування та етапи проведення. Місце дослідника в соціологічному експерименті. Опитування як метод збирання соціологічної інформації, його місце серед інших методів. Різновиди опитування, їх переваги, недоліки, цільове призначення. Основні правила побудови опитувальника. Види й функції питань. Особливості анкетування. Анкета, її структура. Вимоги до анкети. Специфіка інтерв'ю, його організація. Вимоги до інтерв'ю. Реєстрація результатів інтерв'ю. Способи підвищення надійності опитувальних даних. Оцінка надійності результатів опитування. Експертна оцінка як різновид опитування. Основні напрями використання експертної оцінки. Вимоги до експертів. Способи підбору експертів. Види експертних оцінок, етапи їх здійснення. Засоби підвищення якості експертної оцінки. Використання в соціології психологічних методів.

Суть і призначення тесту. Вимоги до тесту. Класифікація тестів. Мета та методи обробки первинної соціологічної інформації. Необхідність кількісного виміру. Інструмент виміру. Шкали, їх види, призначення. Індикатори, індекси, їх призначення. Способи соціологічного аналізу.

4. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема № 1. Предмет, об'єкт, методи та функції соціології	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і об'єкт пізнання соціології. Поняття соціального. 2. Соціологія та інші науки про суспільство. 3. Структура соціології. 4. Теоретичні засади соціології. 5. Функції, категорії та закони соціології. 6. Діяльність судів в умовах воєнного стану 	2
Тема № 2. Соціологія особистості	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття особистості. Особистість як суб'єкт суспільних відносин. 2. Теорії соціології особистості. 3. Соціологічна структура особистості 4. Поведінкові типи. 	2
Тема № 3. Соціологія девіантної поведінки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність соціальної девіації. 2. Причини і види девіантної поведінки. 3. Типи девіацій та соціальний контроль. 	2
Тема № 4. Суспільство як цілісна система	<ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюція уявлення про суспільство та теорії його походження. 2. Типи суспільств. 3. Модернізація. 4. Соціальна структура сучасного українського суспільства. 	2
Тема № 5. Соціальна структура суспільства	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна структура суспільства та її елементи. 2. Теорія соціальної стратифікації. 3. Соціальна структура українського суспільства та тенденції її розвитку. 	2
Тема № 7. Соціологія політики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологічні підходи до аналізу політичних процесів 2. Поняття і категорії соціології політики 3. Основні складові соціології політики 	2
Тема 8. Конфлікт як форма суспільних відносин	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальні відносини та соціальні конфлікти. 2. Типологія конфліктів. 3. Структура, функції, причини та механізм соціального конфлікту. 4. Функції конфліктів. 5. Запобігання та розв'язання конфліктів. 	2
Тема 9. Соціологічні дослідження	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття соціологічного дослідження та його різновиди. 2. Програма соціологічного дослідження. 3. Основні етапи та процедури соціологічного дослідження. 4. Загальна характеристика й класифікація методів збирання первинної соціологічної інформації. 	2

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Тема 1. Предмет, об'єкт, методи та функції соціології	2
Тема 2. Соціологія особистості	4
Тема 3. Соціологія девіантної поведінки	2
Тема 4. Суспільство як цілісна система	4
Тема 5. Соціальна структура суспільства	2
Тема 6. Соціальні організації та соціальні інститути	2
Тема 8. Конфлікт як форма суспільних відносин	4
Тема 9. Соціологічні дослідження	4

Теми для самостійної роботи

Назва теми самостійної роботи	Кількість годин
Тема 1. Предмет, об'єкт, методи та функції соціології	4
Тема 2. Соціологія особистості	6
Тема 3. Соціологія девіантної поведінки	6
Тема 4. Суспільство як цілісна система	6
Тема 5. Соціальна структура суспільства	6
Тема 6. Соціальні організації та соціальні інститути	4
Тема 7. Соціологія політики	6
Тема 8. Конфлікт як форма суспільних відносин	6
Тема 9. Соціологічні дослідження	6

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Поняття соціології, її предмет та об'єкт.
2. Історія розвитку соціології у країнах Західної Європи та США.
3. Історія становлення та розвитку соціологічної думки в Україні.
4. Функції соціології, її завдання у вирішенні проблем реформування суспільства.
5. Галузеві соціології, предмет їх вивчення.
6. Закони та категорії соціології.
7. Місце соціології в системі суспільних і гуманітарних наук.
8. Сутність понять «людина», «індивід», «особистість».
9. Соціальна структура особистості. Структурні елементи особистості: фізіолого-біологічний, психологічний та соціологічний.
10. Типи особистості.
11. Рівні інтеграції індивіда в суспільство: соціально-економічний, функціональний, нормативний і міжособовий.
12. Соціалізація: сутність, поняття, механізми.
13. Самосвідомість, соціальний статус, система соціальних ролей.
14. Основні теорії особистості.
15. Сутність соціальної девіації. Девіантна поведінка та її види.

16. Соціологічні теорії девіантної поведінки.
17. Соціальна норма і відхилення від неї.
18. Соціальні норми поведінки у різних соціальних категоріях і групах.
19. Типологія відхилень. Ознаки соціальних відхилень. Соціальний контроль.
20. Види девіантної поведінки підлітків: адитивна, психопатична, деліквентна.
21. Соціологічні теорії злочинності як девіантної поведінки.
22. Функції і зміст соціального контролю.
23. Злочинність як соціальне явище. Соціальні характеристики злочинної поведінки.
24. Теорії походження та причини злочинності.
25. Контркультура (субкультура) злочинного світу та її види. Чинники розповсюдження кримінальної субкультури в українському суспільстві.
26. Причини та чинники розповсюдження девіації.
27. Профілактика девіантної поведінки.
28. Соціологічні уявлення про суспільство. Закони розвитку суспільства. Суспільство як система.
29. Визначення суспільства. Основні ознаки суспільства
30. Основні концепції виникнення суспільства.
31. Співвідношення понять «суспільство», «держава», «громадянське суспільство».
32. Основні методологічні підходи до розгляду суспільства.
33. Індустріальне та постіндустріальне суспільство.
34. Сучасний світ: постіндустріальне (інформаційне) суспільство.
35. Глобальні проблеми сучасного суспільного розвитку.
36. Поняття та види соціальних груп.
37. Соціальні ролі і статуси.
38. Соціальні спільноти та їх види (за ступенем стійкості, за розмірами, за змістом).
39. Соціальні інститути (економічні, політичні, морально-культурні, у сфері сім'ї).
40. Класовий та стратифікаційний підхід до соціальної структури суспільства.
41. Соціальна стратифікація: поняття та види.
42. Соціальна нерівність, її функції та чинники.
43. Основні соціальні спільноти та прошарки сучасного українського суспільства.
44. Основні функції сучасної сім'ї. Типові норми традиційної та сучасної сім'ї.
45. Сутність соціального інституту.

46. Основні соціальні інститути у сучасному суспільстві.
47. Функції та дисфункції соціального інституту.
48. Види соціальних інститутів.
49. Основні структурні елементи соціального інституту.
50. Поняття та основні риси соціальної організації.
51. Критерії класифікації організацій.
52. Бюрократія як модель організації.
53. Основні риси професійної бюрократії.
54. Базові характеристики бюрократичної організації за М. Вебером.
55. Демократична організація та її основні характеристики.
56. Співвідношення понять соціальний інститут та соціальна організація.
57. Соціально-політична сфера суспільства, система політичних відносин.
58. Поняття і категорії соціології політики. Її предмет та об'єкт.
59. Функції, мета та методи соціології політики.
60. Політичні інститути.
61. Політична культура.
62. Політична структура суспільства.
63. Поняття громадської думки, її відмінність від оціночного судження, настрою. Формування та функціонування громадської думки.
64. Основні теорії соціальної взаємодії.
65. Соціальні відносини та соціальні конфлікти.
66. Поняття «соціальний конфлікт» та «юридичний конфлікт». Співвідношення понять «конфлікт», «конфліктна ситуація» та «інцидент».
67. Критерії класифікації конфліктів та їх основні види.
68. Позитивні та негативні функції конфліктів.
69. Типологія конфліктів.
70. Кримінальний конфлікт: елементи, фактори виникнення, стадії.
71. Основні об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення конфлікту.
72. Латентна та відкрита стадія конфлікту. Фази конфлікту.
73. Особливості розв'язання, попередження та профілактики конфліктів.
74. Поняття соціологічного дослідження та його різновиди.
75. Програма соціологічного дослідження.
76. Основні етапи та процедури соціологічного дослідження.
77. Загальна характеристика й класифікація методів збирання первинної соціологічної інформації.
78. Аналіз документів як джерела інформації, його місце серед інших методів збирання інформації.
79. Спостереження в соціології, його загальна характеристика і місце серед інших методів збирання первинної соціологічної інформації.

80. Соціальний експеримент, його призначення.
 81. Опитування як метод збирання соціологічної інформації, його місце серед інших методів.
 82. Особливості анкетування. Анкета, її структура. Вимоги до анкети.
 83. Специфіка інтерв'ю, його організація. Вимоги до інтерв'ю.
 84. Експертна оцінка як різновид опитування.
 85. Використання в соціології психологічних методів.
 86. Мета та методи обробки первинної соціологічної інформації

6. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота/ Індивідуальна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 40	≤ 10	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти (денна форма навчання)

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Теоретичні питання, винесені на розгляд на занятті з дисципліни, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; які зазначені у робочій навчальній програмі з дисципліни, всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні структури та системи мови, основних граматичних структур, загальноповживаної лексики та юридичної термінології.
4	Добрий рівень компетентностей. Теоретичні питання, винесені на розгляд на занятті з дисципліни, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні опанованих граматичних структур фахової лексики та термінології
3	Достатній рівень компетентностей. Теоретичні питання, винесені на розгляд на занятті з дисципліни, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
	виконані з помилками
2	Недостатній рівень компетентностей. Теоретичні питання, винесені на розгляд на занятті з дисципліни, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо ; більшість навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Мінімальний рівень компетентностей. Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань. Потребує перекладання .
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті.

Для навчальної дисципліни «Соціологія» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: залік у формі стандартизованих тестів, або письмово, опитування в ігровій формі (вікторини на платформі Kahoot!), командні проекти, звіти у формі презентації, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, презентації та виступи на наукових заходах, тези за підсумками або планування навчально-наукового дослідження.

Критерії оцінювання самостійної роботи (денна форма навчання)

9-10 балів – повне й безпомилкове виконання завдання;

7-8 балів – виконання 80-90% завдань, які містять деякі неточності у викладі й незначну кількість орфографічних і граматичних помилок;

5-6 балів – виконання 70-80 % завдань, в яких допущено незначну кількість помилок як змістового характеру, так і орфографічні;

3-4 балів – виконання 50-60 % завдань, у яких зафіксовано значну кількість змістових, лексичних, граматичних, орфографічних помилок;

1-2 балів – виконання 10-40 % завдань;

0 балів – роботу не виконано.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно		«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре		«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання

				більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82				«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно		«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67				«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	не зараховано	Не задовільно	X	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34				«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧЕНО НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Мультимедійна техніка, підключення до внутрішньої мережі інтернет.

8. ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(рекомендовані джерела інформації)

Основні нормативні акти:

- закони:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
(дата звернення: 20.08.2023);

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року, ратифікована Законом № 475/97-ВР від 17 липня 1997 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 20.08.2023);

3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. № 995_015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення 20.08.2023);

4. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення 20.08.2023);

5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 20.08.2023).

- підзаконні акти:

1. Щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення сталого функціонування судової влади в Україні : рішення Ради суддів України від 24 лютого 2022 року № 9. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/documents?id=130&page=4&per-page=8> (дата звернення 20.08.2023);

2. Про Регламент Конституційного Суду України : Постанова Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 року № 1-пс/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#Text> (дата звернення 20.08.2023);

3. Про затвердження Регламенту Офісу Генерального прокурора : Наказ Генерального прокурора від 22 лютого 2022 року № 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0035905-22#Text> (дата звернення 20.08.2023);

4. Про затвердження Порядку координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності : Наказ Генерального прокурора від 08 лютого 2021 року № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0028905-21#Text> (дата звернення 20.08.2023);

Підручники:

1. Зубченко О. С. Електоральна соціологія : підручник / М-во освіти і науки України, Маріупол. держ. ун-т, Іст. ф-т, Каф. філософії та соціології. Київ : Ліра-К, 2023. 385 с.

3. Лукашевич М. П., Лукашевич О. М., Шандор Ф. Ф. Соціологія економіки : підручник [для студентів та аспірантів ВНЗ] / Ужгород. нац. ун-т. [2-ге вид., допов. і перероб.] Ужгород : РІК-У, 2021. 294 с.

4. Соціологія: Підручник / За ред. докт. соціол. наук, проф. В.М. Пічі. – 4-те видання, виправлене. - Львів: "Магнолія 2006". 2009. с. 293

5. Торяник В. М., Макушев П. В. Філософія та соціологія права (в схемах та визначеннях) : підручник : [для студентів, слухачів магістратур, аспірантів та науковців] / за заг. ред. В. О. Негодченка ; Дніпр. гуманітар. ун-т. Херсон : Гельветика, 2020. 241 с.

6. Шатохін А. М. Соціологія : підруч. для студентів аграр. закл. вищ. освіти / М-во освіти і науки України, Уман. нац. ун-т садівництва. Умань : Сочінський М. М., 2020. 315 с.

7. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства : підручник. Львів : Колір Про, 2020. 799 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Аблов А. Ф. Загальна соціологія : конспект лекцій / М-во освіти і науки України, Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ф-т психології та соц. роботи. Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2019. 129 с.
2. Живко З. Б. Сучасні методи забезпечення надійності персоналу: навчальний посібник у схемах і таблицях / ЛьвДУВС.- Львів, 2019.- 127 с.
3. Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А.В. Фурман, В.С. Біскуп, О.С. Морщакова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 354с.
4. Ковтун О. С., Баранова С. С. Соціологія здоров'я: проблеми теорії та практики : навч.-метод. посіб. / М-во освіти і науки України, ВНЗ "Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини "Україна", Хмельниц. ін-т соц. технологій. Київ : Університет "Україна", 2020. 165 с.
5. Комих Н. Г. Соціологічні дослідження у сфері правоохоронної діяльності: навч. посіб. / МВС України, ДДУВС. Дніпро, 2022. 111 с.
6. Комих Н.Г. Соціологія безпеки: хрестоматія. / Н. Г. Комих. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 147 с.
7. Комих Н. Г. Цифрові інструменти у викладанні дисципліни «Соціологія»: метод. реком. / Н. Г. Комих. – Дніпро : ДДУВС, 2023. – 32 с.
8. Кравчук О. Ю. Соціологія : конспект лекцій для студентів техн. спец. : навч. посіб. [признач. для студентів техн. спец.] / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв : Видавництво Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова, 2020. 163 с.
9. Опанасюк Т. А. Соціологія у визначеннях, таблицях, схемах, завданнях : навч. посіб. [для студентів усіх форм навч. вищ. навч. закл. при підгот. до лекц. та семінар. занять]. Київ : Кондор, 2023. 266 с.
10. Скиба Е. К. Гендерна дискримінація: інструменти виявлення та протидії в секторі безпеки та оборони: метод. рек. / Е. К. Скиба, Н. Г. Комих. – Дніпро : ДДУВС, 2023. – 34 с.
11. Сакун А. В., Кадлубович Т. І., Черняк Д. С. Філософія, політологія, соціологія : навч.-метод. посіб. [для самост. роботи студентів та дистанц. навчання всіх спец.] / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. Київ : КНУТД, 2019. 263 с.
12. Соціологія : навч. посіб. / [О. В. Бобіна та ін.] ; за ред. І. В. Шаповалової ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв : НУК, 2020. 281, [1] с.
13. Соціологія : терміни, поняття, персоналії : навч. словник-довід. для студентів / [уклад.: В. М. Піча та ін.] ; за заг. ред. В. М. Пічі ; Соціол. асоц. України. [2-ге вид., стер.]. Львів : Новий світ-2000, 2019. 474 с.
14. Соціологія: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко.– Київ : ДУТ, 2019. 235 с.

15. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й. Черниш та ін.]. Київ : «Каравела», 2020. 356 с.

16. Титаренко О. О. Соціологія : навчальний посібник / О. О. Титаренко. – Київ: ВД «Дакор», 2020. 210 с.

17. Торяник В. М., Макушев П. В. Соціологія права (в схемах та визначеннях) : навч.-метод. посіб. / Дніпр. гуманіт. ун-т. Херсон : Гельветика, 2019. 132с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Болтівець С. Молодь як об'єкт ювенологічних досліджень *Психологія і суспільство*. 2018. №4. С. 94-106.

2. Ворона В. Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том 1. Історія становлення та розвитку. Київ: Інститут соціології НАН України, 2018. 526 с.

3. Ворона В. Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том II. Спогади інтерв'ю статті.- Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. 345 с.

4. Ворона В. Соціологія як наукова дисципліна: постпозитивістська концепція Дж. Александера та П. Коломі. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2022. № С. 7-29.

5. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах.- Київ: Наш формат, 2020. 448 с.

9. Гвоздецька Б., Рюль В., Варга Н. Соціологія: методичні матеріали до самостійної роботи : навчально-методичний посібник . Ужгород, 2021. 111 с.

10. Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. – Т.1. – Львів: ЛьвДУВС, 2019. – [Електронний ресурс]

11. Іваненко О., Корегін О. Соціологія і демографія: про ролі, зв'язки та призначення наук. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2022. № 1. С. 165-195.

12. Community policing: освітні практики : кол. монограф. / кол. авт. ; наук. ред. к.іст.н., доц. К. М. Недря. - Дніпро : ДДУВС, 2023. - 204с. .

13. Коваліско Н., Макеєв С. Соціологія соціальної структури покоління. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2021. № 2. С. 60-74.

14. Колич О. Соціологія правосуддя як напрям соціології права: окремі аспекти. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Серія: Юридичні науки. 2020. Т. 7, № 4. С. 63-68.

15. Костицький В. Поділ влади у контексті теолого-соціологічного праворозуміння (нариси правової теорії). Одеса : Гельветика, 2023. 190 с.

16. Кудринська Г. І., Лапан Т. Д. Місія соціології в осмисленні російсько-української війни. *Габітус*. 2023. № 51. С. 29-34.

17. Куценко О. Соціологія: рольова модель на шляху між екстримами (дороговкази ХІХ Світового конгресу соціологів). *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2019. № 4. С. 147-157.

18. Ляшенко Н.О. Соціологія сім'ї : конспект лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія» у 2-х частинах. Ч. I. Сім'я як соціальний інститут / Н.О. Ляшенко, Н.М. Семке. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. 96 с.
19. Makeєв С. Класики німецької та світової соціології у Першій світовій війні. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2022. № 4. С. 162-171.
20. Мельніков А. С.. Генеза та розвиток екзистенціальної соціології як новітньої парадигми соціологічного теоретизування : автореф. дис. ... д-ра соціол. наук : 22.00.01. Київ, 2019. 34 с.
21. Методологія і методи соціологічних досліджень в Україні: історія та сучасні проблеми. До 70-річчя В. Паніотто за наук. ред. В.С. Бакірова, Є.І. Головахи. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2017. 208 с.
22. Павленко І. О., Гончарова В. С. Методи візуальної соціології у дослідженні миротворчої комунікації. *Габітус*. 2022. Вип. 41. С. 11-15.
23. Пилипенко В. Соціальний діалог і трансформаційні зміни в Україні. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2018. 184 с.
24. Полтораков О. Ю. Деметафоризація в термінологічних контекстах теоретичної соціології. *Український соціум*. 2020. № 1. С. 52-61.
25. Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання. Матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання», 18- 19 квітня 2019 р., (м. Київ) / Наукове видання / Київський національний університет імені Тараса Шевченка [під ред. к. ф.- м. н. Горбачика А. П., д. соц. н. Куценко О. Д., д. соц. н. Судакова В. І., д. соц. н. Мазурика О. В. д.соц.н. Петрушиної Т. О. к. ф.-м. н. Сидорова М. В.-С.]. – К.: Логос, 2019. 240 с.
26. Райт Е.О. Підходи до класового аналізу: колективна монографія.- Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. 287 с.
27. Савченко М. М. Професійне самовизначення в українській, радянській та північноамериканській соціології: аналіз досвіду досліджень. *Габітус*. 2022. Вип. 41. С. 53-59.
28. Соснюк Є. О. Аналіз сучасних підходів до вивчення політичної ідентичності в зарубіжній соціології. *Габітус*. 2021. № 27. С. 17-21.
29. Соціологія // Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) з навчальної дисципліни для денної форми навчання – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 157с.
30. Талдикін О. В. Соціологія права. Структурно-логічні схеми і таблиці : навч. посіб. / МВС України, ДДУВС. Дніпро, 2022. 143 с.
31. Хижняк Л. М. Феномен бідності в оптиці соціології і соціальної статистики: теоретичний аспект. *Габітус*. 2020. Вип. 12. Т. 1. С. 127-131.
32. Чорний О. В. Економічна наука та соціологія: міждисциплінарні зв'язки. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 44. С. 12-16.

33. Чупрій, Л. В., Настояща К. В., Марутян Р. Р. Аналітичний звіт комплексного соціологічного дослідження на тему: Культурні практики населення України під час війни. Київ : НДІУ : Міленіум, 2023. 219 с.

34. Яковлев М. В., Дубас М. О., Купка О. В. Цифрова соціологія та постінформаційне суспільство: методологічні виклики й дослідницькі перспективи. *Габітус*. 2023. № 55. С. 33-38.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний вебпортал парламенту України	1. https://portal.rada.gov.ua
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України	2. https://www.president.gov.ua
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (Урядовий портал)	3. https://www.kmu.gov.ua
4. Офіційний портал Судової влади України	4. https://court.gov.ua
5. Єдиний державний реєстр судових рішень	5. https://reyestr.court.gov.ua
6. Офіційний вебсайт Конституційного Суду	6. https://www.ccu.gov.ua
7. Інститут демографії і соціальних досліджень НАН України	7. http://www.idss.org.ua
8. Соціологія: теорія, методи, маркетинг	8. http://i-soc.com.ua
9. Інститут соціології НАН України	9. http://i-soc.com.ua/
10. Соціологічна асоціація України	10. http://sau.in.ua
11. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС)	11. http://www.kiis.com.ua

**Завідувач кафедри психології,
соціології та педагогіки, доцент
кандидат історичних наук**

Кирило НЕДРЯ

